

Novel·la ■ Joan Josep Isern

Víctimes de la guerra i de la pau

Dijous 26 de gener del 1939, a Barcelona. Per a uns és “*la liberación*”; per a uns altres, el final de totes les esperances. La guerra ja està perduda per a la República i el final de les hostilitats és només qüestió de setmanes. Just el temps que l'exèrcit feixista tardi a ocupar les darreres bosses de territori encara en mans dels resistents.

La Dolors, la Victòria i l'Alexandre, tres personatges entre la joventut i la infantesa, pateixen la derrota a través de les seves respectives famílies. El pare de la Dolors (16 anys), un farmacèutic vidu i catalanista, fuig amb els seus tres fills cap a França i pocs mesos després s'encaaminen cap al definitiu exili mexicà. El pare de la Victòria (8 anys), anarquista militant, l'amaga al colomar de l'edifici on viuen perquè no la trobin els seus perseguidors. Ja no es tornaran a veure mai més. L'Alexandre (10 anys) es reclou amb els seus pares al pis del Poble-sec, on viuen. El seu pare, sastre d'ofici, decideix amagar-se mort de por entre les quatre parets familiars i fer creure a tothom que la guerra se l'ha endut.

Amb una estructura bastida a base de capítols alterns, Empar Fernández (Barcelona, 1962) va seguint les trajectòries vitals d'aquests tres personatges, que només tenen en comú la pertinença als rengles dels vençuts. La Dolors es rebel·larà contra l'obsessió del seu pare pel retorn a la pàtria i no trigarà a iniciar una vida d'artista centrada en l'atractiu del seu cos. La Victòria i la seva mare patiran amb duresa les conseqüències de la derrota i seguiran una evolució que en més d'un punt recorda *La plaça del Diamant*. El suïcidi del pare de l'Alexandre marcarà també la vida del noi amb un recorregut en què no hi faltaran ni el fracàs sentimental ni la decadència física.

Les tres històries de *Fills de la derrota* ens arriben de manera fragmentària, deixant volgutament sense cobrir trossos de la cronologia, accentuant només els moments més intensos de cada biografia. I ho fan de manera prou competent per transmetre'ns la percepció que allò que se'ns està explicant són els retrats de tres fracassos personals. De tres vides allunyades que acabaran coincidint en un final comú. A me-

Empar Fernández narra la història de tres perdedors

sura que es va avançant en la lectura es podria retreure a l'autora una certa manca de matisos que diferenciïn les peripècies de cada personatge i els escenaris on es desenvolupen les seves vides. Un epíleg en quatre parts, però, explica una bona part d'aquesta pretesa manca i deixa a criteri del lector l'en-

cert, o no, de la solució que l'autora ha adoptat.

A mi, particularment, em sembla un recurs defensable, sobretot perquè dóna peu a la carta que clou el llibre i que conté la frase que resumeix millor tot el que hem llegit fins aleshores: per sentir-se derrotat no cal haver perdut una guerra.*

Fills de la derrota

Empar Fernández
Traducció: Judit Pujadó
Meteora
Barcelona, 2008
Preu: 18 euros
Pàgines: 235

“Per sentir-se derrotat no cal haver perdut una guerra” és la frase que pot resumir ‘Fills de la derrota’, una novel·la protagonitzada per tres personatges que viuen unes vides allunyades les unes de les altres però que tindran un final comú. Aquest nou llibre d’Empar Fernández té alguns punts de contacte amb ‘La plaça del Diamant’, de Mercè Rodoreda

1 2 3 4 5

JOC NOU Clubs de lectura

EMILI TEIXIDOR

Si pensem que fa uns quaranta anys al país encara no hi havia escoles per a tothom, el salt educatiu que s'ha fet amb l'escolarització total i l'empenta constant per la qualitat de l'ensenyament és enorme, el progrés gran, tot i l'exigència que ens estimula encara per arribar als primers llocs en les valoracions europees que surten de tant en tant. No he vist, però, una valoració d'un fenomen que s'ha donat també a tot el territori i que incideix molt positivament en tota una colla d'aspectes, des de l'educatiu fins al social, com és la quantitat de biblioteques que s'han creat per tot el territori català.

Ha estat una mena de revolució cultural. I al costat de l'atenció i professionalitat de les persones que porten aquestes institucions, ha nascut un altre fenomen covat a les biblioteques: els clubs de lectura. Gent de totes les edats que s'agrupen sota la direcció d'un animador, que a vegades pot ser el mateix bibliotecari, per comentar els llibres recomanats per al període de temps establert, sovint un mes, i posar en comú les reflexions que la lectura els ha provocat, allargant així l'efecte -bo, regular o dolent- de l'obra en una mena de despertar de la capacitat crítica i participativa dels lectors. Hi ha qui diu

que aquest moment de posada en comú de l'experiència lectora és el primer pas per preguntar-se cada lector si vol continuar aquest camí de reflexió i exigència sobre la literatura o si vol quedar-se simplement en l'estadi de lector-consumidor de textos sense gaires o cap dificultat, llegir per distreure's i aprendre alguna cosa i prou, o llegir per aprofundir en les diferents tècniques literàries i el coneixement d'autors que no escriuen per fer passar bé el temps, sinó per plantejar-nos problemes i exigir-nos un esforç d'interpretació, de teorització, d'assimilació.

El llibre de Mercè Carrillo *Llegim plegats*, subtitulat *Històries dels clubs de lectura* (Angle Editorial), no és una història d'aquests clubs, tot i que el material és bo per fer-ne una, sinó una recopilació de les experiències d'una activista, si se'm permet, de la lectura per a tothom. És un text descriptiu, no normatiu, i les reflexions que conté són molt útils. A Barcelona hi ha més de 70 clubs de lectura repartits entre les 32 biblioteques, i molts més a la resta de Catalunya, alguns que conec, admirables. Això no és una perllongació admirable de l'escola? Fins i tot hi ha un club virtual: www.clubdelectura.net*.